

результати можуть бути використані у психологічному консультуванні, розробці програм підтримки жінок у кризових життєвих обставинах, а також у формуванні адаптивних стратегій подолання травматичного досвіду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агаєв Н.А., Кокун О.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Остапчук В.В., Ткаченко В.В. Збірник методик для діагностики негативних психічних станів військовослужбовців: Методичний посібник. К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2016. 234 с.
2. Кузьменко М. Д., Зубовський Д. С. Феномен посттравматичного зростання: основна характеристика. *Соціалізація і ресоціалізація особистості в умовах сучасного суспільства: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф.* (Київ, 11–12 листопада 2016 р.). Київ: КНУ імені Т. Шевченка, 2016. С. 72–74.
3. Маркова М. В., Росінський Г. С. Порушення здоров'я сім'ї демобілізованих військовослужбовців – учасників АТО: психопатологічний, психологічний, психосоціальний і сімейний виміри проблеми. *Український вісник психоневрології*. 2018. №1 (94). С. 78–82.
4. Титаренко Т. М. Напрями психологічної реабілітації особистості, що переживає події війни. *Психологічна допомога особистості, що переживає наслідки травматичних подій: зб. статей*. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. Києві. К.: Міленіум, 2015. С. 3–14.
5. Lazarus R. S. Progress on a cognitive motivational-relational theory of emotion. *American Psychologist*. 1991. Vol. 46. P. 819-837

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ ПСИХОЛОГА ДОРΟΣЛИМИ В УМОВАХ ПЕРЕПРОФІЛЮВАННЯ

Калюжна Ю.І.
Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка
[ukaluzna154@gmail](mailto:ukaluzna154@gmail.com)

Сьогодні питання вдалого професійного вибору є одним з найактуальніших для вдалої самореалізації особистості протягом життєвого шляху. Глибоко вивчаючи цю проблему, сучасні дослідники підкреслюють її важливість для соціалізації особистості, процесу її самовизначення та успішного професійного зростання. Особливої значущості вона набуває на етапі переходу від дитинства до дорослості, коли відбувається усвідомлення власних життєвих цілей та планів, а також особистісних якостей, необхідних для їх досягнення.

Проте не можна заперечувати той факт, що молода людина, особливо у сучасних соціально - економічних обставинах, далеко не завжди може здійснити об'єктивний аналіз власних схильностей та можливостей, співставити його результати з вимогами професії, її суспільною значущістю та перспективами її вдалої реалізації. Наслідком цього є низка труднощів та ускладнень як у процесі освоєння фахової діяльності, так і адаптації до неї. Тому особливої уваги заслуговує сьогодні проблема вибору професії у дорослому віці, зазвичай в умовах перепрофілювання. Особливо важливо це при виборі професій соціономічного типу, де об'єктом діяльності є люди та соціальні групи, які виявляють специфічні запити та потреби.

Професія психолога вимагає виконання низки різноманітних функцій. Серед них здійснення профілактики та просвітницької діяльності щодо психологічного благополуччя; діагностичні дослідження; психологічне консультування, психологічний супровід, розвивальна діяльність. Професійна діяльність психолога вимагає також безперервної самоосвіти та різнопланової співпраці з іншими спеціалістами: педагогами, соціологами, юристами та ін. [\[1; 5\]](#).

Центральним питанням є вивчення потребово – мотиваційної сфери як підґрунтя здійснення професійного вибору особистістю та реалізації її психологічного супроводу у процесі освоєння нового для неї фаху. [\[1; 2; 3; 4\]](#)

Метою нашого дослідження було вивчити мотиваційний аспект вибору професії психолога дорослими особами в умовах здобування *другої вищої освіти*.

Нами було досліджено 98 студентів спеціальності 053 Психологія, які здобувають другий (магістерський) рівень вищої освіти на заочному відділенні . Нами було застосовано методику визначення основних мотивів вибору професії (автор О.М. Павлютенков) та анкетування магістрантів. Вона дозволила вивчити можливі значущі для них блоки мотивів . Першою є група суспільно значущих спонукань до обрання професії, яка включає соціальні, моральні та естетичні мотиви . Другий блок складається з суджень, які відображають когнітивний компонент професійного вибору: пізнавальні спонукання, творчі та ті, які стосуються необхідності мати знання про цілісний процес праці. Третя група мотивів обрання професії відображає спонукання, пов'язані з умовами виробничого середовища зовнішнього характеру : матеріальними, престижними та утилітарними.

Як показали результати дослідження, магістранти найважливішими визнали мотиви, пов'язані зі змістом професійних обов'язків практичного психолога. Це виявилось у 46 % досліджуваних. Результати опитування вказують на важливість для них фундаментальних знань про структуру професійних обов'язків психолога, реалізацію різних форм фахової діяльності та специфіки роботи з клієнтами різних вікових груп. Друге місце у структурі професійної мотивації досліджуваних нами магістрантів займають утилітарні спонукання (29 %). При опитуванні вони зазначали, що при цьому враховують суттєві життєві реалії: можливість працевлаштування . достатнього матеріального забезпечення , наявність комфортних та безпечних умов професійної праці. Соціальна мотивація є найціннішою для 25 % опитуваних. При цьому прагнення до розвитку власних суспільно схвалених моральних якостей для них нерозривно пов'язано з уявленнями про їх цінність як для суспільства у цілому, так і для найближчого соціального оточення. Варто зазначити, що для дорослих осіб особливої значущості набуває питання не *що* вони можуть зробити для суспільства, а *як* це можна реалізувати практично. Оскільки такі процеси зазвичай складні та різносторонні, магістранти досить стримано вказують на

провідну роль соціальної мотивації при обранні майбутнього фаху психолога.

Отже, проблема розвитку гармонійної системи мотивації вибору професії в умовах перепрофілювання дорослих осіб є важливою і актуальною. Вочевидь, її варто розв'язувати з урахуванням вікових особливостей, провідних інтересів та цінностей дорослих осіб. В умовах вищої школи для цього необхідно поєднувати традиційні засоби та прийоми навчального процесу з активними методами навчання (тематичними дискусіями, ігровими ситуаціями, тренінговими заняттями, тощо). У ході їх застосування можуть відображатись як суттєві складові діяльності психолога, так і ті соціальні та особистісні аспекти, які сприяли б комплексному формуванню системи мотивів успішної реалізації подальшої професійної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонова Н.О. Психологічні детермінанти готовності до професійної діяльності психолога. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О.Сухомлинського. Серія «Психологічні науки» / за ред. С.Д.Максименка, Н.О.Євдокимової. Миколаїв: МДУ ім. В.О.Сухомлинського. 2011. т.2. вип. 6 . С. 20-24.
2. Баклицький І.О. Психологія праці . К. : Знання. 2008. 655с.
3. Баріхашвілі І.І., Ворона М.П., Грищенко В., Старіков І.М. Психологічні основи профорієнтації і професійного самовизначення . К.: Професіонал, 2009. 208 с.
4. Карпенко Г. В. Психологія праці та вибір професії : навч.-метод. посіб. / Г. В. Карпенко. Суми : Унів. кн. 2008. 167 с.
5. Максименко С.Д. До проблеми розробки освітньо-кваліфікаційної характеристики сучасного психолога. Практична психологія та соціальна робота. 1999. № 1. С. 2 – 6.